

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

**KOMPYUTER ILMLARI VA
MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI**
XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI
TO'PLAMI
1-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**
mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
1-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 355-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

5-SHO'BA. PSIXOLOGIYA VA PEDAGOGIKADA ZAMONAVIY METODLAR VA TEXNOLOGIYALAR

TURIZM SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHNING AYRIM MASALALARI: JIZZAX VILOYATI MISOLIDA

p.f.d., prof. Turakulov Olim Xolbutayevich

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali

Najmiddinov Dilshod Rafiddin o'g'li

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali tayanch doktoranti

najmiddinov@jbnuu.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda turizm sohasida kadrlar tayyorlashning dolzarbligi, xususan Jizzax viloyati misolida tahlil qilingan. Mamlakat turizm sanoatining iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni, so'nggi yillardagi o'sish dinamikasi va statistika ma'lumotlari keltirilgan. Jizzax viloyatining tabiiy va madaniy salohiyati, turizm infratuzilmasidagi yangiliklar, kadrlar tayyorlashdagi muammolar hamda istiqbollar ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, amaliyotga yaqin ta'lim, raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish, xalqaro hamkorlik va hududiy brendingni shakllantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Turizm, kadrlar tayyorlash, Jizzax viloyati, Zomin milliy bog'i, raqamli kompetensiyalar, dual ta'lim, xalqaro hamkorlik.

Turizm sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi ahamiyati so'nggi yillarda sezilarli darajada ortib bormoqda. 2019-yilda mamlakat 6,7 million nafar xorijiy sayyohni qabul qilib, turizm daromadi rekord darajadagi 1,68 milliard AQSh dollariga (YAIMning 2,8 foiziga) yetdi[1]. COVID-19 pandemiyasi tufayli 2020-yilda bu ko'rsatkich keskin pasaygan bo'lsa-da, soha tez fursatda tiklanmoqda. Masalan, 2021-yilda sayyohlar oqimi 1,5 milliondan 1,9 milliongacha tiklandi, 2022-yilda esa 5,2 million nafarga yetib, 2019-yilgi ko'rsatkichlarga yaqinlashdi[2]. 2023-yilda O'zbekiston 6,6 million nafar sayyohni qabul qilib, pandemiyadan avvalgi eng yuqori darajaga deyarli erishdi[3]. Bu raqamlar turizm sanoati O'zbekiston iqtisodiyoti uchun qanchalik muhim ekanini ko'rsatadi.

Hukumat turizmni iqtisodiy o'sishning ustuvor yo'nalishi sifatida ko'rib, keng ko'lamli islohotlar amalga oshirmoqda. Jumladan, 90 ta mamlakat fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy etildi, ichki va tashqi aviaqatnovlar kengaytirildi hamda mehmonxonalar qurilishini rag'batlantirish maqsadida subsidiyalar ajratildi[4]. Turizm sohasining eksport daromadlari 2022-yilda 1,6 milliard AQSh dollarini tashkil etdi va 2024-yilga kelib 7 million sayyoh hamda 2,5 milliard dollar turizm daromadiga erishish maqsad qilingan[5]. O'zbekiston 2023-yil Global Muslim Travel Index reytingida 137 davlat ichida 13-o'rinni egalladi, bu esa ziyorat (islomiy) turizmi rivojlanishida mamlakatning nufuzli o'rin tutayotganidan dalolat beradi[6]. Shu bilan birga, 2023-yil oktyabr oyida BMT Jahon sayyohlik tashkilotining 25-Bosh

assambleyasi Samarqand shahrida o'tkazildi va Xiva shahri 2024-yilda Islom dunyosi turizm poytaxti deb e'lon qilindi[7][6]. Bu kabi xalqaro e'tiroflar O'zbekistonning jahon turizm bozoridagi o'rnini mustahkamlab, soha rivojiga ijobiy turtki bermoqda.

Jizzax viloyati respublika miqyosida turizm salohiyatiga ega hududlardan biridir. Viloyatning tabiiy va madaniy resurslari xilma-xil bo'lib, ularni to'g'ri o'zlashtirish orqali hududda turizmni rivojlantirish imkoniyatlari katta. Jumladan, tog'li Zomin, Baxmal, Forish va Yangiobod tumanlari ekoturizm va ziyorat (pilgrimlik) turizmi uchun qulay, Sharof Rashidov, G'allaorol hamda Do'stlik va Paxtakor tumanlari gastronomik turizm uchun ma'qul, Aydar-Arnasoy ko'llari atrofidagi Arnasoy va Forish tumanlari hamda Jizzax shahri esa ekologik, gastronomik va ziyorat turizmi bo'yicha alohida imkoniyatlarga ega hududlardir[8]. Bu ko'rsatkichlar viloyatning turizm mahsulotini xilma-xil yo'nalishlarda taklif eta olishini anglatadi.

Viloyatda turizm infratuzilmasi so'nggi yillarda sezilarli darajada yaxshilanmoqda. 2021-yilda viloyatda jami 170 ta mehmonxona va oilaviy mehmon uylarida 4 959 o'rin mavjud bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda joylashuv maskanlari soni 258 taga, ulardagi o'rinlar quvvati 6 614 taga yetdi[9]. Ushbu o'sish viloyatga tashrif buyurayotgan sayyohlarni joylashtirish imkoniyati keskin oshganini ko'rsatadi. Bundan tashqari, viloyatda 12 ta turoperator kompaniya faoliyat yuritib, yangi sayyohlik marshrutlari ishlab chiqilmoqda[10]. 2023-yilda viloyatda qiymatli 30 ta turizm loyihasini ishga tushirish rejalashtirilgan bo'lib, ulardan 4 tasi yangi mehmonxona, 12 tasi dam olish maskani, 2 tasi sog'lomlashtirish majmuasi, 2 tasi hostel, 2 tasi oilaviy mehmon uyi va boshqa xizmat ko'rsatish obyektlaridir[11]. Bu kabi loyihalar turizm infratuzilmasini yanada boyitib, xizmatlar sifati va turlar rang-barangligini oshiradi.

Jizzax viloyati o'zining diqqatga sazovor tabiat maskanlari bilan ajralib turadi. Xususan, Zomin milliy tabiat bog'i mamlakatdagi eng go'zal tog' maskanlaridan biri bo'lib, sayyohlar uchun tog' turizmi, dam olish va ekstremal sport imkoniyatlarini taqdim etadi. So'nggi yillarda Zomin hududida zip-layn, shisha ko'prik kabi yangi attraksionlar qurilib, infratuzilma yaxshilanmoqda (masalan, zamonaviy kempinglar, piknik va dam olish zonalar). Shuningdek, Baxmal tumanidagi tabiati so'lim O'rmonchi qishlog'i atrofida ham ekoturizm rivojlanmoqda. Viloyatning madaniy merosi ham muhim ahamiyatga ega: qadimiy ziyoratgohlar (Sa'd ibn Abu Vaqqos maqbarasi, O'smat ota, Novqa ota kabilar) hamda tarixiy obyektlar mavjud bo'lib, ularni ziyorat qilish mahalliy va xorijiy sayyohlarni jalb qilmoqda.

Hududga transport orqali yetib kelish imkoniyatlari ham yaxshilanmoqda. 2023-yil sentabr oyida Zomin tumanida yangi aeroport foydalanishga topshirildi. Zomin aeroporti tog'li hududda joylashgan bo'lib, uning ochilishi nafaqat mahalliy aholi uchun, balki sayyohlar uchun ham qulay transport imkonini yaratdi. Ushbu aeroport uzunligi 1,2 km bo'lgan uchish-qo'nish yo'lagi, 30 nafar yo'lovchiga mo'ljallangan kichik terminali bilan tog' maskanlariga havo yo'li orqali tez yetib borishni ta'minlaydi[14]. Bunday infratuzilma yangiliklari, jumladan viloyatning Arnasoy tumanida qurilayotgan yana bir aerodrom, Jizzax viloyatini turizm xaritasida yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Yuqoridagi sa'y-harakatlar natijasida Jizzax viloyatiga keluvchi sayyohlar oqimi

oshib borayotir. Viloyat 2023-yilda 140 ming nafar xorijiy turist qabul qilishni maqsad qilgan edi[15]. Bu ko'rsatkich, albatta, Samarqand yoki Buxoro kabi turizm markazlaridan kam, ammo Jizzax uchun sezilarli yutuq sanaladi. Ta'kidlash joizki, solishtirish uchun, 2022-yilda Samarqand shahridagi Registon maydonini bir yil ichida 1 milliondan ortiq sayyoh ziyorat qilgan[16]. Jizzax viloyati esa hozircha bunday yirik ko'rsatkichlarga erishmagan bo'lsa-da, mavjud salohiyatni to'g'ri rivojlantirish va infratuzilmani yaxshilash orqali yaqin yillarda sayyohlar sonini sezilarli oshirishi mumkin. Viloyatda yo'l-transport, aloqa va energetika infratuzilmasidagi ayrim muammolar hal qilinmoqda: 2023-yilda sayyohlik obyektlariga olib boruvchi 104 km yo'llarni ta'mirlash, 18 km elektr tarmoqlarini yaxshilash, yangi transformatorlar va aloqa tarmoqlarini o'rnatish kabi ishlar rejaga kiritilgan[17]. Shuningdek, Jizzax shahrida maxsus "turizm ko'chasi" barpo etilib, Wi-Fi zonalari, turistik axborot markazi va imkoniyati cheklangan sayyohlar uchun qulay infrastruktura yaratilgani viloyatdagi xizmatlar sifatini oshirishga qaratilgan yangilikdir[18].

Turizm sohasida kadrlar tayyorlash: muammolar va ehtiyoj. Turizm industriyasining jadal rivojlanishi kadrlar ta'minoti masalasini kun tartibiga chiqardi. O'zbekistonda turizm bo'yicha malakali mutaxassislar yetishmovchiligi sohaning rivojiga to'siq bo'layotgani rasman e'tirof etilgan[19]. Bunga bir necha omillar sabab bo'lgan. Avvalo, uzoq yillar davomida mamlakat turizm sohasi uchun kadrlar tayyorlash tizimi xalqaro talablar darajasida bo'lmagan. Ta'lim dasturlarida nazariya ustunlik qilib, amaliy ko'nikmalar va ishlab chiqarish bilan integratsiya yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan edi. Natijada, turizm va mehmonxona biznesi korxonalarida xorijiy tillarni yaxshi biladigan, zamonaviy servis talablariga javob beradigan gidlar, ekskursiya yetakchilari va mehmonxona xodimlariga talab yuqori bo'lsa-da, taklif cheklanganligi sezildi.

Rasmiy manbalarda ta'kidlanishicha, turizm rivojiga to'sqinlik qilayotgan omillar orasida infratuzilma va xizmat sifati bilan bir qatorda kadrlar yetishmasligi muammosi ham borligi ko'rsatilgan[20]. Xususan, sayyohlik kompaniyalari ko'p hollarda malakali gid-tarjimonlar, turoperatorlar va mehmonxona menejerlari topishda qiynaladi. Chet tilini puxta egallagan, mijozlarga xizmat ko'rsatish madaniyatini biladigan mutaxassislar soni hanuz yetarli emas. Ayniqsa, yapon, xitoy, koreys, fransuz kabi kamyob tillarda so'zlasha oladigan gidlar hamda raqamli texnologiyalar yordamida marketing va sayyohlik mahsulotlarini targ'ib qila oladigan kadrlar tanqisligi sezilmoqda. Misol uchun, soha ekspertlari turizm marketingida raqamli ko'nikmalarga ega mutaxassislar yetishmasligini alohida qayd etishmoqda. Shuningdek, amaliy tajribaga ega o'qituvchilar va mentorlarning yetishmovchiligi ham ta'lim sifati pasayishiga olib keladi.

Turizm sohasida kadrlar tayyorlash muammolari respublika bo'yicha dolzarb bo'lsa-da, ularni hal etish imkoniyatlari mintaqalar kesimida, xususan Jizzax viloyatida ham mavjud va istiqbollidir. Avvalo, Jizzax viloyatida oliy va professional ta'lim muassasalari tarmog'i kengaymoqda. Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filialida turizmga oid mutaxassislik ochilgan. Hududiy oliy ta'lim muassasalari va Turizm vazirligi hamkorligida, viloyatning turizm salohiyati yuqori bo'lgan tumanlariga alohida oliy ta'lim muassasalari birlashtirilib, u yerdagi turistik obyektlar va bizneslarga ilmiy-uslubiy ko'mak berish choralari

belgilangan[22]. Bu shuni anglatadiki, har bir turizm zonasi uchun mas'ul oliy o'quv yurti uning rivojiga hissa qo'shishi, talabalarni amaliyot o'tashga yuborishi mumkin.

Bundan tashqari, 2024-yilning 18-iyul kuni qabul qilingan hukumat qaroriga muvofiq, turizm sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish bo'yicha maxsus "Yo'l xaritasi" tasdiqlandi[23]. Ushbu qarorga binoan, 2024/2025 o'quv yilidan boshlab O'zbekistondagi davlat oliy ta'lim muassasalarida turizm va mehmonxona xo'jaligi yo'nalishlarida kadrlar uch yillik bakalavriat dasturlari asosida tayyorlanadi va o'quv jarayoni dual (ikkilik) ta'lim shaklida tashkil qilinadi[24]. Dual ta'lim degani – talaba nazariy bilim olish bilan birga vaqtining muayyan qismini real amaliyotda, soha korxonalarida o'tkazadi. Mazkur tizimga ko'ra, birinchi kursda 20% amaliyot, 80% nazariya, ikkinchi kursda 50%/50%, uchinchi kursda esa ta'limning 70% ulushi amaliy mashg'ulotlardan iborat bo'lishi belgilandi[25]. Bunday yondashuv nazariy bilimlarni bevosita amaliy ko'nikmalar bilan mustahkamlash, bitiruvchilarning ishga tayyorgarligini oshirish imkonini beradi. Jizzax viloyati ham ushbu yangicha ta'lim tizimining afzalliklaridan foydalanishi lozim bo'ladi. Masalan, viloyatdagi mehmonxonalar, sanatoriylar, turoperatorlik firmalari oliy o'quv yurtlari bilan shartnoma asosida hamkorlik qilib, talabalarga amaliyot bazasi sifatida xizmat qilishi mumkin. Rasmiy qarorda turizm ta'limi muassasalari huzurida maxsus amaliyot bazalari (o'quv mehmonxonasi, o'quv turfirmasi, gid-tarjimonlar amaliyoti uchun maydon) tashkil etishga ruxsat berilgani va ularga soliq imtiyozlari berilishi bu boradagi tashabbuslarni rag'batlantiradi[26][27].

Jizzax viloyatida turizm kadrlarini shakllantirishda amaliyotga yo'naltirilgan yondashuv bilan bir qatorda, raqamli texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish ham katta istiqbolga ega. Bugungi kunda butun dunyoda "raqamli turizm" konsepsiyasi jadal rivojlanmoqda – bu sayohatlar va xizmatlar onlayn platformalar orqali bron qilinishi, virtual gid xizmatlari, raqamli marketing va boshqalarni nazarda tutadi. Jizzaxlik yosh mutaxassislar uchun IT texnologiyalari va turizmni integratsiya qilish yo'nalishida treninglar, master-klasslar o'tkazish, hududiy startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash muhim. Misol uchun, viloyatning diqqatga sazovor joylari bo'yicha mobil ilovalar, virtual turlar yaratish, ijtimoiy tarmoqlarda Jizzax turizm brendini targ'ib qilish kabi ko'nikmalar yosh kadrlarga o'rgatilsa, bu nafaqat ularning bandligini ta'minlaydi, balki viloyatga qo'shimcha sayyohlar oqimini jalb qilishga xizmat qiladi.

Xorijiy tajribani o'rganish va xalqaro hamkorlik ham Jizzaxda turizm kadrlarini tayyorlashning muhim yo'nalishidir. Hozirgi kunda Samarqand shahrida faoliyat yuritayotgan "Ipak yo'li" turizm va madaniy meros xalqaro universiteti hamda yangi tashkil etilgan Xalqaro turizm akademiyasi bunga misol bo'la oladi. Qaror bilan 2025/2026 o'quv yilidan boshlab Samarqanddagi Xalqaro turizm akademiyasida mehmonxona va restoran biznesi uchun yuqori malakali xodimlar tayyorlash yo'lga qo'yiladigan bo'ldi[28]. Bu muassasada xorijiy ekspertlar ishtirokida zamonaviy dasturlar asosida ta'lim berilishi rejalangan. Jizzax viloyati ushbu akademiya bilan hamkorlik qilib, o'zidan iqtidorli talabalarni o'qishga yuborishi, akademiyaning malaka oshirish kurslarini hududda tashkil etishi mumkin. Shuningdek, qo'shni Samarqand viloyati turizm sohasida ilg'or tajribaga ega ekanini hisobga olsak, Jizzax mutaxassislari u yerda stajirovka o'tashi, Samarqandning xalqaro tadbirlar (masalan, UNWTO Bosh assambleyasi) tashkil etish bo'yicha tajribasini o'rganishi foydadan

xoli bo'lmaydi.

Viloyatda mavjud kadrlar salohiyatini oshirish uchun turizm sohasida qayta tayyorlash va malaka oshirish markazlarini yo'lga qo'yish ham istiqbolli yo'nalishdir. Hukumat qarorida milliy darajada bunday markaz tashkil etilishi belgilangan bo'lib, u turizm xodimlari va pedagog kadrlarni zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlaydi[29]. Jizzax viloyatida ham ushbu markazning filialini yoki turizm bo'yicha regional o'quv kurslarini tashkil etish orqali minglab ishchi kuchining malakasini oshirish imkoni tug'iladi. Bu, ayniqsa, xizmat ko'rsatish madaniyati va chet tillari bo'yicha qisqa muddatli intensiv kurslarga talab yuqori ekanini inobatga olsak, juda dolzarb.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Jizzax viloyatida turizm sohasi kadrlarini tayyorlash borasida quyidagi imkoniyatlar mavjud: mahalliy oliy ta'lim muassasalari bazasida dual ta'limni joriy etish; sayyohlik obyektlari atrofida amaliyot maydonlarini tashkil qilish; xorijiy tillarni o'rgatishga ixtisoslashgan maktab va kurslar ochish; raqamli texnologiyalar bo'yicha mutaxassislar tayyorlash; xalqaro va mintaqalararo hamkorlik asosida kadrlar almashinuvi va malaka oshirishni yo'lga qo'yish. Ushbu choralar amalga oshirilsa, Jizzax viloyati kelgusida nafaqat o'z turizm salohiyatini ro'yobga chiqaruvchi, balki qo'shni hududlar uchun ham kadrlar yetkazib beruvchi markazga aylanishi mumkin.

Xulosa va tavsiyalar

O'zbekistonda, jumladan Jizzax viloyatida, turizm sohasida kadrlar tayyorlash masalasi bugungi kunda juda dolzarbdir. Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, soha jadal rivojlanayotgan bir paytda malakali kadrlar taqchilligi sezilmoqda va bu muammoni hal etish uchun izchil choralar talab etiladi. Ilmiy tahlil asosida quyidagi yechim va tavsiyalarni bildirish mumkin:

1. Amaliyotga yaqin ta'limni keng joriy etish: Turizm yo'nalishida kadrlar tayyorlashda nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirgan dual ta'lim modeli samarali yechimdir. Yangi qarorga ko'ra boshlangan ushbu tizimni to'liq amalga tatbiq etish va monitoring qilish zarur[25]. Talabalar ta'limning asosiy qismini real mehmonxona, sanatoriy, muzey, turoperator kompaniyalarda o'tkazib, bitiruv paytida allaqachon muayyan ish tajribasiga ega bo'lib chiqishlari lozim. Jizzax viloyatida joylashgan "Zomin" dam olish maskanlari, "Balxashko'l" sanatoriysi, "Aydar" yurt lageri kabi obyektlar talabalar uchun amaliyot poligoniga aylantirilishi mumkin. Shuningdek, viloyat Turizm boshqarmasi huzurida "Turizm ko'nikma markazi" tashkil etib, talabalar va yosh xodimlar uchun qisqa muddatli amaliy seminarlar, treninglar muntazam o'tkazilishi maqsadga muvofiq.

2. Xalqaro hamkorlik va tajriba almashinuvi: Turizm sohasidagi kadrlar malakasini oshirish uchun xorijiy hamkorlik aloqalarini kuchaytirish zarur. O'zbekiston hukumati Rossiyaning Stavropol o'lkasi Turizm qo'mitasi bilan hamkorlik memorandumlari imzolash kabi tashabbuslarni boshlab yuborgan[30]. Kelgusida bu tajribani Yevropa va Osiyo mamlakatlarining ilg'or turizm maktablari bilan kengaytirish lozim. Masalan, Jizzax viloyati Samarqanddagi Xalqaro turizm akademiyasi, Malayziya va Turkiyaning turizm institutlari yoki BMT Jahon sayyohlik tashkilotining bilim markazlari bilan qo'shma dasturlar tashkil etishi mumkin. Bu orqali mahalliy o'qituvchilar va talabalar xorijiy mutaxassislar bilan muloqotda bo'lib,

ilg'or tajribalarni o'zlashtiradi. Shu bilan birga, chet ellik ko'ngilli mutaxassislarni (volontyorlarni) Jizzaxdagi turizm obyektlarida qisqa muddatli ishga jalb qilish, ularning til va servis borasidagi ko'nikmalaridan foydalanish ham foydali bo'ladi.

3. Raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish: Hozirgi davr raqamli texnologiyalar asri ekani inobatga olinsa, turizm kadrlari uchun IT va digital marketing bo'yicha bilim zaruriyatga aylangan. Shunday ekan, o'quv dasturlariga "Turizmda axborot texnologiyalari", "Raqamli marketing va brending", "Elektron turoperatorlik" kabi maxsus kurslar kiritilishi zarur. Bu kurslar orqali talabalar veb-sayt va mobil ilovalar yaratish, onlayn bron qilish tizimlari bilan ishlash, ijtimoiy tarmoqlarda kontent marketing yuritish, virtual ekskursiyalar tayyorlash kabi ko'nikmalarni egallaydilar. Jizzax viloyatida, xususan, Yoshlar texnoparki yoki IT Markazi negizida turizm va IT bo'yicha qo'shma inkubatsiya dasturlarini yo'lga qo'yish mumkin. Bu dasturlar mahalliy startapchilarning innovatsion g'oyalarini turizm sohasiga jalb etishga, masalan, viloyatning raqamli turizm xaritasini yaratish, VR (virtual reality) texnologiyalari yordamida Zomin milliy bog'ining virtual sayohatini ishlab chiqish kabi loyihalarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Kelgusida raqamli kompetensiyalarga ega kadrlar nafaqat viloyat, balki mamlakat miqyosida ham qiymatli mutaxassis bo'lib yetishadi.

4. Hududiy turizm brendingi va marketingi: Jizzax viloyati turizm bozorida o'z brendini yaratishi lozim. Samarqand yoki Buxoro kabi an'anaviy brendlar qatorida Jizzax ham o'ziga xos tabiati va imkoniyatlari bilan tanilishga haqli. Buning uchun viloyatning eng kuchli tomonlariga tayangan holda marketing strategiyasi ishlab chiqish kerak – masalan, "Zomin – O'zbekistonning alp tog'lari" yoki "Aydar ko'li – cho'l bag'ridagi dengiz" kabi brend-konseptlar orqali targ'ibot olib borish. Viloyat Turizm boshqarmasi tashabbusi bilan sifatli foto va videomateriallar tayyorlab, xalqaro ko'rgazma va yarmarkalarda Jizzaxning sayyohlik salohiyatini namoyish etish maqsadga muvofiq[31][32]. Bu jarayonda yosh kadrlar – PR va marketing mutaxassislari, dizaynerlar, blogerlar jalb qilinib, ularga amaliy tajriba berilishi mumkin. Brending nafaqat sayyohlarni jalb qiladi, balki mahalliy aholini ham turizm rivoji jarayoniga tortadi, o'z yurtiga faxr tuyg'usini oshiradi.

5. Hududlararo solishtirma va hamkorlik: Jizzax viloyati o'z turizm kadrlarini tayyorlashda boshqa viloyatlar tajribasini ham hisobga olishi kerak. Masalan, Samarqand viloyati turizm infratuzilmasini rivojlantirish va kadrlar malakasini oshirish bo'yicha katta muvaffaqiyatlarga erishgan. Samarqandda xalqaro aeroportning modernizatsiya qilinishi, "Buyuk Ipak yo'li" turistik markazining qurilishi va bir qancha xalqaro brenddagi mehmonxonalar ochilishi sohada xizmat sifatini yuqori bosqichga ko'tardi[33][34]. Albatta, Samarqand qadimiy yodgorliklari bilan o'ziga xos, lekin Jizzax ham tabiiy boyliklari bilan raqobatdosh mahsulot yaratishi mumkin. Buning uchun Samarqand bilan hamkorlikda qo'shma turlar tashkil etish (masalan, Samarqand – Jizzax – Toshkent yo'nalishidagi sayohatlar), kadrlar almashinuvi (Jizzax gidlarini Samarqandda malaka oshirishga yuborish), xizmat ko'rsatish standartlarini birxillashtirish kabi choralarni ko'rish lozim. Shuningdek, viloyatlararo musobaqalar – masalan, "Eng yaxshi gid", "Eng namunali mehmonxona xodimi" kabi tanlovlarni yo'lga qo'yib, sog'lom raqobat orqali kadrlar sifatini yuksaltirish mumkin.

Xulosa o'rnida, O'zbekistonda turizm sohasi uchun kadrlar tayyorlash bugungi davr talablaridan kelib chiqadigan zaruratdir. Jizzax viloyati misolida ko'rilsa, hududning turizm salohiyati yuksak bo'lsa-da, bu salohiyatni ro'yobga chiqaradigan mutaxassislar avlodini shakllantirish ustuvor vazifaga aylanmoqda. Hukumat darajasida qabul qilingan strategik hujjatlar – kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish bo'yicha qarorlar, dual ta'limni joriy etish, xorijiy tillarni chuqur o'rgatish, xalqaro akademiyalar ochish – bu muammoni hal etishga qaratilgan muhim qadamlar hisoblanadi[19][28]. Ushbu choralarni amalda samarali ijro etish uchun joylarda, jumladan Jizzax viloyatida, tashabbuskorlik, biznes va ta'lim integratsiyasi hamda monitoring talab etiladi.

Ilmiy tahlillar va mavjud ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, turizm rivojiga kadrlar yetishmovchiligi sezilarli to'sqinlik qilishi mumkin[20]. Demak, bugun tayyorlanadigan har bir malakali kadr – ertangi kun turizm industriyasining poydevoridir. Jizzax viloyatida turizm sohasi uchun bilimli, ko'nikmaga ega va vatani bilan faxrlanadigan mutaxassislarni yetishtirish nafaqat hudud yoki mamlakat iqtisodiyoti uchun, balki xalqaro miqyosda O'zbekistonning turistik imijini yuksaltirish uchun ham katta ahamiyatga ega. Shu bois, kadrlar tayyorlash masalasining dolzarbligini chuqur anglagan holda, ilm-fan, ta'lim va amaliyotni birlashtirgan holda izchil choralar ko'rilishi lozim – shunda Jizzax viloyati misolida butun O'zbekiston turizm sohasida yuqori malakali kadrlarga tayangan holda barqaror rivojlanishga erishadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1] [3] [16] Uzbekistan Tourism Industry Statistics
<https://tourcentralasia.com/uzbekistan/uzbekistan-tourism-industry-statistics/>
- [2] [4] [5] [6] [7] [33] [34] Uzbekistan - Travel and Tourism
<https://www.trade.gov/country-commercial-guides/uzbekistan-travel-and-tourism>
- [8] [9] [10] [11] [12] [17] [18] Jizzaxda turizmni rivojlantirish imkoniyatlari.
https://uza.uz/oz/posts/jizzaxda-turizmni-rivojlantirish-imkoniyatlari_571433
- [13] [15] [30] [31] [32] PQ-135-coH 26.04.2023. Respublikaning turizm salohiyatini jadal rivojlantirish hamda mahalliy va xorijiy turistlar sonini yanada oshirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida. <https://lex.uz/en/docs/-6456786>
- [14] Zomin aeroporti – Vikipediya.
https://uz.wikipedia.org/wiki/Zomin_aeroporti
- [19] [21] [22] [23] [24] [25] [26] [27] [28] PQ-269-coH 18.07.2024. Turizm sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. <https://lex.uz/docs/-7031185>
- [20] O'zbekistondagi turizm muammolari rasman e'tirof etildi - Gazeta.uz.
<https://www.gazeta.uz/oz/2017/02/23/turizm/>
- [29] [35] Turizm sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va malaka oshirish.
<https://www.gazeta.uz/oz/2024/07/24/turizm/>
- [36] Samarqand shahridagi Xalqaro turizm akademiyasi 2025-yil aprel.
<https://gov.uz/uzbektourism/news/view/43277>